

SEASKA INGURUAN

EKITALDI BAKARRA, SEI IRUDITAN.

I Irudia

BARRI ON

Irudia: Nazareth. Etxe baten atadia.

Egilleak: SIMONE, MARI, FEDE. Barrutik AINGERUA ta ABESLARIAK.

II Irudia

ZITALKERI TXINPARTAK

Irudia: Gorri gorri antzeztokia. Sua erdian ta sua ingurutan.

Egilleak: ARRO, ZEKEN, LIZUN, KOIPE, ZITAL, GARRATZ eta ALPER.
(*Zazpi pekatu nagusien ezaugarriak dira.*)

III Irudia

SEASKA BILLA

Irudia: Belen'go kale zarra.

Egilleak: YOSEPE ta MARI. ERRITAR BAT.

IV Irudia

GAU POZA

Irudia: Bazter polit bat mendi artean.

Egilleak: TRONPETA JOTZALLEAK, ARTZAÑAK, AINGERU BAT, AINGERU DANTZARIAK.

V Irudia

BELEN'GO KALETAN

Irudia: Belen'go Kale zarrak.

Egilleak: ABEL, SALOME, NILE, BARRABAS, KAIFAS, BERONIKE, LIDE, GAZTE ALDRA ta UME ABESLARIAK.

VI Irudia

ESTALPE INGURUAN-SEASKAKOA

Irudia: Belen'go estalpea. Aurrea zabal.

Egilleak: YOSEPE, MARI ta YESUS.

(ARTZAÑAK, ERREGEAK, ERRITARRAK. *Dana kantuz.*)

Irudi guztien asieran ta irudiaren aurrez gaya kantuz agertzen, IRAGARLE.

Irudi ta jantziak Yesus jayo zaneko denporetakoak.

Oarra.—Abestiak errikoiak dira. Abestien itzak egillearenak batzuk, besteak errietan oi diranak; eurretari batzuetan aldakuntza txikiak egin dira.

IRAGARLE'ren bertsuak danak egillearenak.

I

BARRI ON

Nazareth. Etxe txiki baten atadia. Eguzki begi. SIMONE ta MARI goruetan.

IRAGARLE.—(*Erriari begira kantuz, antzestokiko egal batetik. Doña: "Migel Agustin"-en erara. A. Donosti, C, 58.*)

Nazareth'en bizi ziraden

Yokin ta Ane aldi baten;

alabatxo bat izan eben

Mari izenez ezagutzen,

Yosepe'kin ezkondu arren

birgiña zala zainduten.

Goiko Jaunak nai izan eban

Bere Semia gizon egin;

Aingeru bat albistari zan

Mari'ri jakin erazorik

bere erraitan Espirituak

biztuko ebala Seme ori. (*Juaten da.*)

(Barrutik leun-leun, ao itxiz "Aingeru batek Maria'ri" eresia entzuten da.)

SIMONE.—Orixe da zeuk daukazun dardaria. Ondo ganora gitxi darabizu gaur.

MARI.—Atzapar puntak nun daukadazan be eztakit, Simone.

SIMONE.—Otz zara ala?

MARI.—Eztakit zer esan be. Nire kezka ta ardurak ez dira makalak beintzat.

SIMONE.—Zelako kezka ta ardurak? Ba'dogu guk, zuk eta nik biyok be, zegaitik kezkatu ta arduraz bizi.

(Ixilune laburra. Lanean diardue.)

SIMONE.—Ekizu gogotsuago, biziago ekin.

MARI.—Barruan, gorputz guztia tentelduta lagaten daustan zerbait igarten dot eta eztakit zer dan.

SIMONE.—Gorputza ta gogua jaso egin biar dira, Mari, makaltasunei mende emon barik. Miñik ez dagon tokian ez dago gaitzik, norbere burutasunak izan ezik. (*Barruro ixilunea. Eresia bigun eta eztitsua.*) Ten egiozu ari orreri bixkorrago. Iñor ez kikildu ta memeldu orraitik zeuk zeure kezkokin.

MARI.—(*Kezkati.*) Ezin naz egon, ezin egon. (*Gora begira.*) Ara... begiratu, begiratu... Eztozu ezer ezer igarten?

SIMONE.—Iñuzentekeririk ez egizu buruan erabilli ta aizetu. Zeure bururik zeuk ez gaixotu beñepein.

MARI.—(*Simone'ri oratuta, ikaraz.*) Bildur naz, Simone. Bildur be bildur. Eldu egidazu gogor, bete betean eutsi.

SIMONE.—Zelako koplak dira, baña, zeuk darabizuzanak? Nire aizta ba'ziña ta umiago izan, a zelako matalazurreko bi artuko zendukezan, gogo gogoz emonak atan be. Bai bein! Rebeka ikusi biarrian naz, bai? ta gero etorriko naz.

MARI.—Etzaitex urrundu. Enagizu bakarrrik laga. Ikaraz nago, dardaraka. Zegaitik sinistu nai ez? Zerbait jaso biar dala ta nago. Bene-benetan, Simone.

SIMONE.—Burutasunok kendu egizuz Mari, Edonor da bestela be zure ta nire guraz. Soñian soñekuak eta, ba'dogu guk zeren bildur izan. (*Jaiki ta juanaz.*) Laster arte. (*Zirikalari.*) Kontuz gero iñok ostu barik.

(*Juaten da. Eresi otsa urrunduten da, ixilduz.*)

MARI.—(*Eroapenez.*) Bakartadiak itzalez beteten nau. (*Lana-ri laga ta jagiten da. Otoitzean lotuten da.*) Zegaitik naukazu ain kezkatu ta ain urduri ta gaixo, ene Jauna? Indarra... indar geyago... bakea... biotzaren nasaitasuna... Jauna'gan nire odolaren bitarteko zarian Dabid, erruki nigaz. (*Bildur biziz.*) Zer da ikusten nagona? Zer da argi ori? Zer nai dozu nigandik, Jauna? Zer nik emon neikezuna ta ukatzen dautsudana? Zer? Zer?

(*Argi txinpartak bizi-bizi, odei zuri bat agertuko ba'leukien antzera. Aingeru abots bakarra entzuten da barrutik, kantuz. MARI dardaraz, adi-adi.*)

AINGERU.—(*Len barrutik entzuten zan "Aingeru batek Maria'ri" ren doñuz, kantari:*)

Biotz biotzez agur Mari, Jaunaren graziz betea, Jaungoikuaren Semeari emango diozu sortzea.

MARI.—Zelan daike niregan sortu Jaungoiko gizon egifia, garbitasunak ba'nau poztu bizi naizela birgifia?

AINGERU.—Goiko Jaunaren al izana neurri gabe da altsua, etorria da zuregana bere Espiritu Santua.

MARI.—(*Belaunikotuz.*)

Arritutik ara ni emen emakumetan mirabena, gertutik nago nigan daiten Jaungoiko orren naimena.

AINGERU.—Bioztun zaite andre Mari, laster da zuga Semea, izentzat Yesus berai jarri, or Jaunaren borondatea.

(*Barriro argi txinpartak eta odei zuria, urrunduz. MARI extasis antzera lotuten da. Berekautan etortean:*)

MARI.—Jaungoikuaren Semiaren ama ni? Ni, jayoteko dan Yesus'en ama? Ni? Dabid'en odolean ez ete besterik ni baño kideago, Jaungoiko altsu ta ona?

(*Apaltasunez belaunikotuta egoalarik, bekokiagz lurrea jo arte makurtzen da. FEDE, unetxo samurra, zuri-zuri jantzita, Fedearen ezaugarri lez, kantari agertzen da. Eresia: "Kanta zaguñ guziek". A. Donosti IX, E. A. 4.)*

FEDE.—(*Erriari begira.*)

Kanta zaguñ guziak ahalik gorena, lauda zaguñ Maria, Andre andiena. Jakin zuen zerutik zer zen gertaturen, birgifia gelditurik zela amaturen.

(*Mari'gana urreratuz.*)

Zer Aita Eternalak duzu gaztiatu?
Gabirel aingerua nola da mintzatu?
—Salutatzen zaitugu Birgiña Maria,
grazia da zurekin eta Jaun andia.

(*Geldi geldi Mari'gana urreratu ta burua jaso era-
giñaz, musu bat emoten dautsa. Sinismenaren mu-
sua. Bitartean, ABESLARI TALDEA barrutik andikiro ta
sinimentsu abestuten asiko da:*)

ABESLARIAK.—Kanta zagun guziak ahalik gorena,
lauda zagun Maria Andre andiena.
Salutatzen zaitugu, Birgiña Maria,
grazia da zurekin eta Jaun andia.

(Oyal aldatzea)

II

ZITALKERI TXINPARTAK

Gorri gorri antzeztokia. Sua erdian ta sua ingurutan. Zazpi pekatu nagusien ezaugarri dira antzezlariak. Itzez, esatez, ekiñez eta irudiz pekatu orreïn ezaugarri eta itxura bizi agertzen alegindu bediz.

ARRO, ZEKEN, LIZUN, KOIPE, GARRATZ, ZITAL, ALPER

IRAGARLE.—(*Erriari begira kantuz. Doña: "Ziburu'tik Sara'rat"-
ena. A. Donosti, C. 254.*)

Pekatu nagusien asmoak zein ziren,
Jesus jayoko zala jakiñik ba'ziren?
Batzarrik andienan batuta ziraden
eragotzi gurean jayotza Belen'en.
Pekatu nagusien buruak asmatzen,
Jaungoiko Semiaren sortzeak kezkatzen;
ontasunik ba'zan Jesus'en inguruan
astindua izango zan euren batzarrean. (*Juaten da.*)

(*ALPER ezik besteak sartzen dira, setatsu ta gogor
abestuten, "Akerra ikusi degu"-ren erara.*)

PEKATU EZA.—Batu gaitezen danok asmoak agertzen,
gertu gaitezen danok indarrak zabaltzen.
Sayatu arduraz, ibilli arretaz,
setatsu jo!

Jo, jo, jo, jo! Jo, jo, jo, jo!
Gizonik okerrenak daiguzan itxartu,
grifiarik zatarrenak sutu ta aizetu.
Fedea ondatu, lizuna zabaldu,
onari su!

Su, su, su, su! Su, su, su, su!

ZITAL.—Alper ori beti azken. Sekula sasoz ezin eldu. (*Deyez.*)

Alper...! Alper...!

ALPER.—(*Patxadatsu.*) Enator ala? Zelako popakoxua da
berau?

GARRATZ.—Danok zain egon biar beti.

ALPER.—Zu lako zazpikiak ba'giña danok, eztakit zer litzaken.
Ez ete giñake ariñegi elduko ta musturrez jausiko?

GARRATZ.—Ariñegi? Su au lenago amatauko da, zuk sasoz ibil-
ten ikasi baño. Eta, gure zigorrez eta zoritxarrez
ez ei da iñoiz amatauko.

(*Su inguruan exeriko dira batzuk, besteak eroapen
barik batetik bestera ibiliko dira.*)

ARRO.—(*Andikiro.*) Laster jayoko ei da Yesus, Jaungoikoa-
ren Semia.

ALPER.—Jayo daitela. Gizon guztien antzera ilgo da.

ARRO.—(*Asarrez.*) Etziñake orrela jardun biar, Alper. Gure
izateaz zer gero? Zer gugaz?

ALPER.—Zera. Auntzaren gaberdiko eztula. Len baño txar-
tuago bizi ta geyago galdu ta ondatuko ete gara ba?

GARRATZ.—Gure artian biziteko egiña etzara.

ZITAL.—Su txinpartak bizarrik eztautsuela erreten esan lei.

GARRATZ.—Odolik eztaukazu gure arterako.

ALPER.—Ezetz? Alperkeria gizonetan sortu ta biztuko ez
ba'neu, zer? Bakotxak geure zeregiña dogu. (*Kan-
tuz, "Aitak eman daust dotea"-ren erara. Dufau.
G. H. 1922.*)

Aitak eman daust dotea,
neurea, neurea,
trankil goizez eta gauetan,
trankil beti euzki ta illargitan.
Auxe da neure dotea,
auxe da neure dotea.

- ARRO.—Laga kantai ta eutsi lanari. Yesus orreri bakerik ezin opa geinke. Gure jakituri guztia alkartu biar dogu orretarako. Zer usted dozue?
- BATZUK.—Ori! Ori!
- ZITAL.—Zitalkeria sortu eragingo dogu Belen'go etxietan, Belen'en jayotekua izango da kontixu-ta. Iñok ostaturik ez dagiela emon bere gurasoei ta berari. Neure kontu ori.
- GARRATZ.—Ori ez da naiko.
- ZITAL.—Augusto emperadoreak lege barririk ez ete daike? Jayo barriak bakerik ez dabe izango legepian sartu arte. Ori be neure kontu.
- ARRO.—Etzara makala txikotak lotu ta kotak artzen. Baña geyago biar da.
- ZITAL.—Herodes zoratu daigula nai dozue? Gaitz ete da Herodes aizetsuari lepua igortzi ta jayo barri guztiak ilteko aitzaki bat burutan sartzia?
- ALPER.—Zoruak zeuek zarie. Uste dozue Jaun altsuak bere Semia jayo eragingo dabela egun bi barru ilteko?
- GARRATZ.—Alperren kontuak dira orreik, alperren aitzakiak. Zure gogua ezagutzen dogu. Ezer egin ez eta or konpon.
- ZEKEN.—Jayo daitela. Eta zer? Biziko da, bai. Dabid'en iragar-kizunik eztakizue? "Nire kutunenak, nik usterik osoena jarri neban berberak, aretxek salduko nau." Yesus jayoko da... baña onezkeru Judas be biziko da besterren baten. Judas...! Judas...! (*Kantuz, boltsa bat eskuetan erakutsiaz!*)
Txin, txin, txin, txin, diruaren otsa,
begiak alaitu eta biotza poztutzen dauna.
Txin, txin, txin, txin, diruaren otsa!
Onetxek salduko dau jayoteko dan jauntxua.
- KOIPE.—Ori, Zeken. Ederto!
- LIZUN.—Or dago joko dautsagu?
- ARRO.—Zeuk befepain, Lizun, oraindik aorik eztozu zabaldu.
- LIZUN.—Ni... ixilik egon naz, baña nire gogua ez dago geldirik.
(*Zitalkeriz!*)
- Madalene sortuko da, Madalene!
  - Madalene sortuko da, Madalene!
  - Madalene biziko da zoragarri
  - bide bazterretan maitagarri,
  - gazte askoren errukarri.
  - Nok begiak aregan ez irarri?

(*Kantuz.*)

Ai Madalen, Madalen, Ai Madalen!
Zugaz pentsaten neban orain baño len.
Zeñek kopeta galdu ez zu ikusi ondoren?

ALPER.—Uste dozue neska lizun ta arin batek, maitagarri be maitagarri izan arren, Jaungoikoa galduko dabela?

LIZUN.—Eta uste dozue bere maitasunak, aren begirakune zoli ta eztitsuak, aren ibilkera labanak, aren musu be-roak berbalekurik ez dabela sortuko?

BESTIAK.—Egia galanta!

ARRO.—Ixilik zagoz Koipe. Eztozu ezer pentsaten?

KOIKE.—(*Labankeriz.*) Nik, beti lez, atzaparrak mixkaten pentsaten dot. Jan-edan gozo ta koipetsuetan. Zer dira emakumiak, zer lizunkeriak, zer diruak? Gizonak, aberatsak nai beartsurik andienak, gosez bizi diranak nai puztuta tatarrez ibiliko diranak, maietan saldu ta jausiko dira. Jan ondorenetan... jan eta edan patxadaz, sendo, ugari, koipetsu, eztitu egin ondoren.

ALPER.—Amaika bidar entzundako kantua!

BESTIAK.—Ixi!

KOIKE.—Kana'n eztaiak izango dira. An ikusiko dogu jaun-txu ori. Millaka gizaseme eruango doguz bertara, eztaietara. Ta mai utsean, danen barregarri lagako dogu bere altasuna, berak naiko daben doai berezia.

ALPER.—Mai utsa? Urik dan bitartean ardaurik ez da faltako.

GARRATZ.—Zure alperkeriaz kutsututen jakiten ba'dozu, olakorik ezin egingo dau.

LIZUN.—Danon asmuak jakin dira. Zegaitik zurea gorde, Arro?

ARRO.—(*Andikiro.*) Arro ibilli daitela, arro. Orixe nai dot. Eta arroen dabillanian, errege dala uste danian, altsuen dalakoan agertzen danian, Pedro zirikatuko dot nik. Pedro, bere lagun andia, mamu antzera erabiliko dot. Ikusiko dozue aren ala Pedro'k ukatuko dabenian. Abere arro bat, ollarra, an izango da ukapen orren testigu edo ziñaldari, bere burlaz.

ALPER.—(*Labankeriz.*) Ba'nekien zu agertuko ziñala arro. Txori ba'ziña, a zelako birigarro!

ZITAL.—Zu etziñake izan biar diablo.

ALPER.—Nun nitzake emen baño kaxkarro?

ARRO.—(*Jaramonik egin barik.*) Eta ori gitxi ba'litz, il aurrean, izerdi likiñetan dagoala, munduaren zoragarritasuna begien aurrez aurre jarriko dautsat... (*burlaz*)

izerdi ori otzago biurtzeko. Bere il-aurrea larri izan daitela egingo dot. Gurutze bat alde batean ta anditasuna, zoriona, aberastasuna, altasun guztia bestean. Ondo deritxazue?

LIZUN.—Arro'k diñona beti nausi.

ZEKEN.—Ala daigula ikusi.

ALPER.—Ez eteko da lenengoz jausi?

ARRO.—Ken ortik, Alper itxusi.

ALPER.—Ni itxusi? Jokatu geinke ikusi makusi.

GARRATZ.—Umekeririk ez daigun. Naiko da txantxarrik. Danok dakigu zer egin biar dogun. Suaz zigortu ginduzan Jaunaren Semia ondatu daigun. Gizonetan sua sartu ta biztu daigun bera erreteko. Sua aizetu, suari erain, sua bixkortu. Sua! Sua...!

DANAK.—Sua! Sua erabilli daigun, sua!

(Bixkor jaiki ta SU DANTZA asten dabe suaren inguruan. Biziro ta arin. Dantza amaitukeran, sua bizibizi anditzen da ta zabaldu. Ames antzera su orrek inguratu ta iruntsiten ditu zazpi diabru edo pekata nagusien ezaugarriok. Oyal aldatzea.)

III

SEASKA BILLA

Belen'go kale zarrak. Irudi au dana kantuz egiten da, "Yosepe ta Maria" kanta zarraren eresiz.

IRAGARLE.—*(Bakarrik agertzen da, erriari irudia agertzen. Geroago YOSEPE ta MARI sartuko dira, abestiak agindu ala ate jotén.)*

Yosepe ta Maria beren Yesus'ekin joan ziran Belen'era gaurko gabarekin.

YOSEPE.—*(Mari'ri.)*

Or goian etxea: jo daigun atea...

(Iru edo lau aldiz jotén dabe astirotsu.)

Gizonak leiora nekez irtetzea!

IRAGARLE.—Bi eta iru bidar jo tuzte atiak, erantzun ba'liete bere maitatiak!

(Yosepe'k ate jotén jarraitzen dau, etxea aldatuaz.)

- YOSEPE.—Beste etxe onetan ein daigun eupada.
Zabalduko ete da iñor bizi ba'da!
- GIZONAK.—(*Asarre, atea erdi irikiz.*)
Zein dala zaratatsu nire ate joten?
Gabaren ordu onetan zer dabilzu emen?
- YOSEPE.—(*Apal.*)
Dontzella eder bat dakart nik aldean,
seme datorrela bere sabelean.
- GIZONAK.—(*Destañez.*)
Seme ta dontzella au nola diteke?
Gezurti eder ori ortikan ken zaite.

(*Atea zaratatsu itxilen dau. Yosepe malkoz gerta
tzen da Mari'ri begira.*)

- MARI.—(*Adoretsu.*)
Bioztun izan zaite, bioztun Yosepe!
Gaur gure Yesus onak jaio bear luke!

(*Astiro-astiro urrunduten dira.*)

- IRAGARLE.—Orrela ibil ziran Yosepe ta Mari
nun sortzea emongo Yesus aurtxoari. (*Oyal aldatzea.*)

IV

GAU POZA

Bazter polit bat mendi artean. Gau-erdi ondorena. Gau gozua. TRON-
PETA JOTZALLEAK, ARTZAÑAK, AINGERU BAT, AINGERU TALDEA.

- IRAGARLE.—(*Erriari, "Ama Birgiña Erkudengoa"-ren doñuz. Az-
kue, C. 726.*)
Au gau ederra, zoragarria,
gizonen poz ekarlea! Aingeru ta artzain,
gizon guztiak pozez kantari dira.
Yesus aurtxoa askatxo baten
jayo barri da gaixoa.
Bake egarriz bizi ziraden
aldi onetan munduan. Bake ekarle
ara Belen'en Jainko umia seaskan.
Zeru urdiñean izar bat dager...
dantza dantzari yenteak. (*Särtzen da.*)

TRONPETA JO.—(*Lau tronpeta jotzalle agertzen dira. Andikiro, alde-tara begira* “*La tête bizarre*” *Luis XV denporetako eresia astirotsu joten dabe, Gerogo abestuz:*)

Gaur sortu da Yesus aurra. Oi au zeruaren doaia!
Gaur sortu da Yesus aurra, danok pozez daigun kanta.
Aizeak zabal barri ona mundu guztiak jakin dagian,
Yesus aurtxoja jaioa da askatxo baten gañian.

(*Barriro eresi berbera tronpeta otsez. Juaten dira.*
ARTZAIN TALDE BAT *agertzen da. Gora begira, bazterretara begira, zerbaiten susmoan.*)

ARTZAIN 1.—Izar orrek zer darakuskula, baña?

ARTZAIN 2.—Ardiak egon ezinez dabiz.

ARTZAIN 3.—Ekaitz gogorren bat datorrela esan lei.

ARTZAIN 1.—Olako itxura andirik ez dago.

ARTZAIN 2.—Zek darabiz ba ardiak lo ezinez?

ARTZAIN 1.—Ni izar orrek zurbilduten nau. Beti gora begira ta sekula ikusi ez dodan izar orrek.

ARTZAIN 3.—Otsoen bat edo piztien bat somatu ete dabe ardiok?

ARTZAIN 1.—(*Garratz.*) Eztala ori. Izar orrek... Izar orrek zerbait adierazi nai dabela!

ARTZAIN 2.—Izar bategaitik ardiak ez dira inoiz zoratu.

ARTZAIN 1.—Izar orrek albistaren bat dakarrela!

ARTZAIN 2.—Zera ekarri. Ez egizu olako amesik.

ARTZAIN 1.—(*Setatsu.*) Biotzak diñost izar orrek dei egiten dabela.

(*AINGERU bat kantari entzuten da. Geroago dantza-dantzari ta kantuz sartuko da, bizi, alai. Dantza polita artzañen inguruan berak dagiana. Doñua: “Alegranzia, bozkario.” “Kantikak” A. Lertxundi, 261.*)

AINGERU.—(*Barrutik.*)

Alegranzia, bozkarioa,
bake, grazia, amodio!

ARTZAÑAK.—Oi, auxe da, nork du kantatzen?
zerk du ba'da gaua argitzen?

AINGERUA.—(*Dantzari sartuaz.*)

Ni naiz zerutik bialdua,
Jaunaren gandik etorria.

ARTZAÑAK.—Jarri gaiten danok auspez,
zer ete dan gara bildurrez.

AINGERUA.—Ez, ez ikara artzain onak.
Zoazte guztiok Belen'era.

- ARTZAÑAK.—Nork dizkigu ardiak zainduko?
Zer daukagu an egiteko?
- AINGERUA.—Egun da sortzen Yesukristo,
gizon guzien salbatzeko.
- ARTZAÑAK.—Oi berria, miragarria.
Gu ain umil nola ba urbil?
- AINGERUA.—Aur txiki bat da askatxoan,
lasto otzean tapatua.
- ARTZAÑAK.—Goazen, goazen, jo Belen'era,
an Jesus'en adoratzen.
- AINGERUA.—Amodioa Jainkoari,
bake gozoa gizonari.
- AING. ta ART.—Bozkario, alegrantzia,
amodio, bake, grazia.

(ARTZAÑAK konturatu orduko AINGERUA ezkutaten da. Nun ete dan, nora jun ete dan kezka aziko dira.)

- ARTZAIN BAT.—Aingeru! Aingeru!
- ARTZAIN 2.—Nora jun ete da? Nun sartu da bera?
- ARTZAIN 3.—Aingeru! Zegaitik gu bakarrik laga orain? Zer egin biar dogu guk?
- ARTZAIN 2.—Nora jun dala, baña, len baña kezkatiaago lagata?
- ARTZAIN 1.—Nik esaten neban izarrak zerbait adierazoten eبالا.
- ARTZAIN 2.—Etzaite olako buru gogor.
- ARTZAIN 1.—Nai dozuena esan, baña izarra or dago geldi.
- ARTZAIN 3.—Jesus'en billa nundik asiko gara? Nok daki nun ja-yo dan?
- ARTZAIN 1.—Izarra or dala gidari! Eneban esaten?
- ARTZAIN 3.—Jakín ondoren, danok igarle.
- ARTZAIN 1.—Begién aurrian ez gendun izarroi bere argiak itsutu biarrez?
- ARTZAIN 2.—Begién aurrekoak nekezen ikusten dira sarri.
- ARTZAIN 3.—Gizonak olako setatsua izan biar dabenik be...
- ARTZAIN 1.—Entzun nai ez ba'dozue be izarra, izarra, izarra dala adierazoten nora jo biar dogun.

(ARTZAIN batek soñua atara ta besteak bere inguruan batzen dira dantza asmoz eta itxuraz. Dantzan asi ta laster argitasun bizi bat nabaitzen da, geroago biziago. ARTZAÑAK arrituta, eskuak gora jasota, belau-niko jausten dira. Kantari datoz AINGERUAK geroago urrerago. Kantuz eta dantzari sartzen dira. Balet era-

ko dantza ikusgarri ta yasekoa eratu begie. ARTZAÑAK, eurak ikusi ala, bastartzen dira, zurbilduta lez ikarata, zer ikusten daben sinistu nai ezik. Orrela jardun begie dantza ta abestiak irauten daben artian.)
(Doñua ta bertsuak: "Kantikak" A. Lertxundi. 278.)

AINGERUAK.—Gau erditan aingeruek bet betan datoz kantatzen.
Eta aldeko mendiak balsan dute erantzuten:
Gloria in excelsis Deo.

Errazue artzain onak norentzat kantu oriek?
Nork tu merezitu kantak? Zertako kantu oriek?
Gloria in excelsis Deo...

Oriek dute erraiten Yesus aurra dela sortu,
bear gerala Belen'en alegantzietan sartu.
Gloria in excelsis Deo...

Elgar aditurik goazen Mesias ikusterat,
Yesus'i gure biotzen eta bozen eskaintzerat.

Gloria in excelsis Deo...

(Oyal aldatzea)

V

BELEN'GO KALETAN

Belen'go bazter bat. Kale zar ertzak egaletan.

IRAGARLE.—(Kantuz, erriari begira. Doñua: Alferretan aiz sortzen. *Askue, C. S. VII-15.*)

Belen'go estalpean Yesus negarrez;

Belen'go kalietan biotzak gorrez:

etxian zoriona ta ezagutzen ez,

zoritxar andiagoa ez da ain errez.

Urrunetik, zintzo, alai, eskintzalleak,

arriturik utziaz, bai, ango yenteak.

Fedez sinistu ez nai zorion ainbeste;

Yosepe ta emaztaii dana erbeste. (*Juaten da.*)

(ABEL *umetxo itsua SALOME bere amaren besotik sartzen da. Urrundik datoz, neke itxuraz. Doñua: "As-tea luze."* *Askue, C. 98.*)

ABEL.—(*Kantus.*)

Nekatua naz, ene amatxo:
noiz ikusiko Yesus umetxo?

SALOME.—Biotzak diñost, ene kutuntxo,
laster dogula arkituko.

ABEL.—Iturritxorik ez ete da emen?
egarri latz au nun asetuko?

SALOME.—Izango da, bai, emen Belen'en,
laster dogu galdetuko.

ABEL.—Yesus umia billatu ondoren
nire musurik naiko ete dau?

SALOME.—Yesus umiak pozaren pozez
irribarretxo egingo dau.

ABEL.—Irribarretxo niri egingo
ta nik zelan bera ezautuko?

SALOME.—Irribarrezka zuri jardungo
ta zuk Yesus ikusiko.

(*NILE agertzen da ur edarra edo pitxar bat bu-
ruan dabela.*)

SALOME.—Ur pitin bat, mesedez, seme itsu onentzat, borondate
oneko andra ori.

NILE.—Ura? Emendik laster, aurreko bidian dozue potzua.

SALOME.—(*Eroapenez.*) Bideko neke ta beroz egarritu egin da
ba, laztanau.

NILE.—Nora zoaze?

SALOME.—Belen onetako ertzean, estalpe batean, Yesus jaioa ei
da. Ikusi nai seme itsu koitadu onek.

NILE.—Itsua ta ikusi?

SALOME.—Yesus orrek itsuak argituko dituanik eztakizu, ene
andria?

NILE.—Eztaruzue uste makala! Zuaze zeuon bidian, zeuon bi-
dian jua.

ABEL.—(*Kezkaz.*) Zer diño, ama, zer?

(*KAIFAS eta BARRABAS, ume koskor bi, sartzen dira.*)

SALOME.—(*Umiari.*) Ura nun dan ba'dakizue?

BARRABAS.—Nile'k eztautsue pixka bat emon ala?

NILE.—Erakutsi egiezue zeuok bide bazterreko iturria nun da-
gon, ez dago urruti be-ta.

BARRABAS.—Ori, ostera, zekenago da...

NILE.—Orra ba-nator, gero, lotsagabe ori, min ori kenduko dautsut.

KAIFAS.—Emongo leuke orrek zera...!

SALOME.—Nire gorputza potzura erasteo zartxua da ta gogorra, bai?, ta onek be, gixajo onek, ikusten ez daben lez...

BARRABAS.—(Errukiz.) Etorri, andria, neuk jasoko dautsuet ura-ta.

KAIFAS.—(Oso-osorik Nile'ri.) Txirrist egin eta edarria lapras-tadaka jausiko al yatzu ba!

NILE.—Or beroi, Kaifas arpegi zikin, barritxu zistriñoi, iñori errukia artuta. Noiz ikusi beroi olako borondatetsu, toki guztietan lapurretan dabillan ume pongoliñuoi?

KAIFAS.—Merezi zeunke zoritxarreko mutil onek daruan maki-liagaz edarria jo ta milla zati egitia.

NILE.—Esaten dozulako be gero! Koipesto zikiñoi alakuoi, nai dozu begiondoko betuliok neuk orraztu? (KAIFAS'eri asarreka dabillan bitartean, BARRABAS NILE'ren atzian ibilliko da, KAIFAS'eri begiak in gal-detsen NILE'ri koskillak egitia nai ete daben. KAIFAS'ek baietz diñotso buruakin eta BARRABAS'ek NILE'ri gerri gerrian kili-kili egiñeran, edarria jausten yako oneri egiten daben garraxi ta saltuagaz. Zaratatsu asten da BARRABAS'en atzetik.) Auxe da biarra, biarra auxe danez! Lotsagalduko ume mo-kuok alakuok! Eztautsut baketan lagako gaur beintzat. Aitak eta amak emoten ez ba'dautsue be, neuk eztautzet lagako. Ez orixe!

(BARRABAS'en atzetik lasterka juten da.)

KAIFAS.—(ABEL eta SALOME'ri elduta.) Guazen arin emendik. Ederra egin dogu. Nok esan edarria apurtuko zani-
nik? Berak be borondaterik eztauka bai? ta... Urren-
gorako ikasi dagiala. Orrek eleutsake urik ez beste
ezer emongo ezta... ezta... Herodes berari be.

(Juten dira.)

GAZTEAK.—(GAZTE aldra bat sartzen da kantuz eta dantzari, al-boka, pandero eta abar, zaratatsu.)

Belen'era, Belen'era, Belen'era, Belen'era,

Jesus'en legepean gure biotzak jartzera.

Guazen Belen'era! Guazen Belen'era!

BATEK.—Belen'go portalian estalpe batian jayo da Jesus ona askatxo batian.

Astua ta idia dauzka aldamenian,
arnasaz berotzeko ostutzen danian.

DANAK.—Alegratu gaitezen gaurko gabarekin,
gure Yesus onaren etorrerarekin.

BATEK.—Kristalian argia garbi da pasatu,
jayota gero ere dontzella gelditu.
Espiritu Santuak emonik grazia,
aren kontzeziñoia beti da garbia.

DANAK.—Alegratu gaitezen gaurko gabarekin
gure Yesus onaren etorrerarekin.

BATEK.—Yesus eta Maria Belen'en sarturik
etzioten emon nai iñok ostaturik,
tristuraz eta otzez zeuden plakaturik,
ala gelditu ziran desanparaturik.

DANAK.—Alegratu gaitezen gaurko gabarekin,
gure Yesus onaren etorrerarekin.
Artu makillak eta bixkor mutillak,
artzañok jun gaitezen Yesus'en billa.
Belen'era, Belen'era, Belen'era Belen'era,
Yesus'en legepean gure biotzak jartzea.
Guazen Belen'era...! (*Juaten dira.*)

NILE.—(*Asarre sartzen da, bere artean barriketean.*) Ume de-
moniñuok alakuok edarria neuri apurtu? Zelako
lotsagabetasunaz apurtu be? Biziko ete gara biza-
rrik eztauken umiokin? Obeto egingo leukie orreik
arazoren bat artu, pandangoa joten ibilli barik iño-
ren barregarri. Baretuko ete doguz eurok, baretu?
(*BERONIKE sartzen da. Atso zar igarra. Otzara luze
edo kopaleta buruan, sagar eta ortuariz beteta. At-
seden artzeko otzaria beratzen dau. Kantuz. Do-
ña: "Nun dago amandrea?"*)

Atxotxu gixajoa, nun dozu astua?
Lertuko zu burua. Ori da sestua!

BERONIKE.—(*Ardudarik ez ba leutsa lez.*)
Nun da, emakumia, Yosepe'n etxia?
Mari bere emazia Yesustxo umia.

NILE.—Yosepe'n etxia emen? Ez beintzat Belen'en,
nik barri jakifiarren bazterrik bazterren.

BERONIKE.—Izarraz gidaturik bidean asirik,
arin naz urbildurik amesez josirik.

NILE.—Or goiko estalpean nik dakidanean,
gauerdin jayoa zan ume bat pobrezan.

BERONIKE.—(*Otzaria artu ta burura jasoaz.*)
Bixkor nua bertarat, jaso au leporat,
etxeko opariak Yesus'i eskintzerat.

(*Juaten da tatarrez.*)

NILE.—Estalpeko umia Jaungoiko semia?
Koitada koitadia ori da fedia!

(BERONIKE *eskutan arte begira geratzen da, buruari errukiz eragiñaz. Edarra zatiak eta pusketak batzen asten da.*) Lotsia be lotsia da orraitio eurena Sekula olakorik! Nik orduan atrapau ba'neu Barrabas pisterre ori, zatitu egingo neban, ba, zatitu (*edarra zati bat lurrera jaurtiaz*) auxe zatitu ta birrindu dan lez.

(LIDE *agertzen da esku otzara baten kapoiak daroazala..*)

LIDE.—Zer dabizu andratxo ain asarre?

NILE.—Edarria apurtu dauste ume zistrin bik, edarria apurtu ume moko gargar bik. Nire gurasoen gurasoakandik etorran edarria.

LIDE.—(*Astiro its egiñaz.*) Ai andratxua! Amaikatxu gauza ta amaikatxu sinismen jausi ta apurtu biar dira lasted. Zegaitik apurtu dautsue ba?

NILE.—Urik eneutsela emon eskeko biri ta zer arei?

LIDE.—Borondaterik ezak beti dakar atzetik ondoren gaiztoen bat. Borondaterik eza... a!, ai, ai!... borondaterik eza gaiztua da, okerra, zitala, zapukeria, zekenaren errua, do-llor-ke-ri-a!

NILE.—Enagizu berotu zarian orrek, len be naiko brixak urtenda nagolako.

LIDE.—Gaur ez asarrerik, andratxoa. Eztakizu Belen'en zoria? Zure erri onen zoriaz etzara konturatu?

NILE.—Niretzako kalte galanta beintzat.

LIDE.—Zer da ur ontzi bat mundu guztiari egarria kenduko dautsana emen ba'daukazue?

NILE.—Amesetan zabiz edo zoroetxen batetik iges egin dozu?

LIDE.—Amesetan? Nire poza ba'zenki...! (*Kantuz.*)

Belen'en sortu zaiku Yainkoa,
arratseko gaberdian;
otzez dardaraz dago gaixoa

lasto pixkaren gañian,
bero ahalez berotu daigun
atsa eman ez musuan.

Etzaitu poztuten barri alai zoragarri onek?

NILE.—Poztu? Nok emongo daust orain edarra barria?

LIDE.—Biztu zaite emakume, poztu ta alaitu. Zure egarría edarra barik asetuko dabena ementxe sortua da ta. Jaso biotza. Bixkortu ta bete pozez. Ase bakez, emakumia! (*Kantuz.*)

Ainitz maite dut nik ere ama
ni sortu nindualako,
baña aurtxo au maiteago dot
nigaitik jayo dalako,
bake egarriz bizi geranok
aseko gaitualako.

NILE.—Odolak irakiten daukadaz, atsotxu sorgiña, ta zora-keririk ez niri.

LIDE.—Maitetasuna zer dan ba'zenki, a zelako pozez ziña-
teken orain.

NILE.—Itxura bako lelokeririk ez aitatu.

LIDE.—Eztakizu antxiñatik igarriak zer iragarten eben?

NILE.—Nire sinismenak eztaki olakorik.

LIDE.—Laster egi barri batek berotuko gaitu. Eta gure biotzak bare biziko dira. Asarria ez da besterik barru estu ta txikiaren txipristiña, txinparta baño. Alkarri lagundu ezkerro asarre gitxi sortuten dira.

NILE.—Nok esan dautsu nire barririk? Norbere gona barri jakin biar izaten da iñorenean sartu aurretik.

LIDE.—Enazu ezagutzen, baña laster bai. Ez ni, nire esana baño.

Begira... begira... Jaunaren albistariak or datoz, Belen'eri zorionak emoten.

Begira... begira... Itxartu egizuz belendarrak, jo atearik, deitu danei, jagi eragin Belen osoari. Juan zaite etxerik etxe barri ona zabaltzen, zeuon zoria adierazoten.

Beste erri batek izango ez daben zoria zeurea da Belen!

(*UME aldra sartzen da Jaunaren albistari (heraldo) lez jantzita. Iru edo lau abotsetara abestuko dabe. NILE ta LIDE euren begira adi adi.*)

UME ABESLA.—Oi Bethleen... Ala egun zure loriak,
Oi Bethleen! Ongi bai tu dizdiratzen
zuganik eldu den argiak, betetzen tu bazter guziak,
Oi Bethleen, Oi Bethleen!

Zer ohore! Ala baitzera goratua!
Zer ohore! Zer grazia, zer fagore!
Zeruaz zäre hautatua, Yesus'en zäre sor lekua.
Zer ohore! Zer ohore!

(Oyal' aldatzea)

VI

ESTALPE INGURUAN - SEASKAKOA

Estalpea. Jayotzako irudi bizi, samur, yaseko, zoragarria egin bedi. Egal baten estalpe aurrea. **MARI** ta **YOSEPE** ikusten dira **YESUS** umetxoaren zaindari. **ARTZAÑAK**, **ERREGEAK**, **ERRIKO YENTEA** aurrez aurre. Erregaloak daroéz besoetan, buruan, lepoetan, otzaretan. Antzetzokiak agindu ala beste yente, bertan eratsu sartu-ala, Oyala ja-soeran danak abestuten: "Oi Eguberri gaua" Lapurdi'ko itxas errietako elizetan abestu oi dan erara.

DANAK.—Oi Eguberri eguna, bozkariozko gaua!
Alegeratzen duzu biotzean kristaua.
Alegeratzen duzu biotezan kristaua.

BATEK.—Mundu guzia duzu zorionez betetzen,
zeren zuk baituzu Mesias goratuten,
zeren zuk baituzu Mesias goratuten.

DANAK.—Oi Eguberri eguna, bozkariozko gaua!
Alegeratzen duzu biotzean kristaua.
Alegeratzen duzu biotzean kristaua.

BATEK.—Gauza guziak dira orain alegeratzen,
orobat egiterat gaituzte erakartzen,
orobat egiterat gaituzte erakartzen.

DANAK.—Oi Eguberri eguna...

BATEK.—Biotzik beroenaz kantari gabiltz gu,
zorionean dela Jainko Semea sortu,
zorionean dela Jainko Semea sortu.

DANAK.—Oi Eguberri eguna...

(YOSEPE'k, keñuz, ixilik egoteko dinotso yenteari,
ixilik egoteko, Yesus'ek lo egin biar dabela-ta.

Negarrez dagon Yesus ezin ixildurik ariko da MARI.
YOSEPE'k naiko dala, eskartsu dala, pozik dirala.

DANAK, asken agurra egin nai leuken antzera be-
launikotzen dira. Seaska abesti bat asten da iru edo
lau abotsetara. DANAK, itz barik, ao itxiz laguntzen
dabe abestiari, MARI'ren abotsa zoli ta maitekor en-
tzuten dan bitartean danen gain.)

MARI.—Loa, loa, seintxu laztana, loa, loa kuttuna...
Or goian dabiz aingerutxoak, kuttunoi, eure begira.
Loa... loa...

Pospolintxu maite biguna, loa loa kuttunoi...
mundu guztiko biotz begiak zuretzat, laztan samurroi.
Loa... loa...

(Seaska abestia amaitueran IRAGARLE agertzen da,
asiarako "batek MARIA'ri"-ren doñuz kantaten:)

IRAGARLE.—Eta orrela, gure zorian, aingeru itza betea zan.
Yesus Jainkoa gure artean gizon egifiik bizi zan.
Jaun andereak agur ta erdi, txalo zuen mesedeari.
Yesus aurtxoa maite beti, biotzak emon berari.

AGUSTIN ZUBIKARAI

(1956'ko gure Eguerri-sariketan
bigarren sariz sariztatua.)

